

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Założenia dla Strategii Rozwoju Lokalnego Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027

wrzesień 2022 r.

wersja do okresowych konsultacji społecznych

Spis treści

1. Charakterystyka partnerstwa lokalnego.....	3
2. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	7
3. Partycypacyjny charakter LSR.....	8
4. Analiza potrzeb i potencjału LGD.....	10
5. Cele i wskaźniki	26
6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	29

1. Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Nazwa i forma prawna

Lokalna Grupa Działania, funkcjonująca pod nazwą „Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego” to stowarzyszenie specjalne, posiadające osobowość prawną działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2015 poz. 378). Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na terenie Gminy Wieliczka, Gminy Niepołomice oraz Gminy Kłaj.

Opis procesu powstania partnerstwa i doświadczenia LGD

W związku z nowymi wymogami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dotyczącymi wymogu liczby gmin wchodzących w skład LGD wśród członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś” oraz Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy zrodziła się idea o połączeniu sił i utworzeniu wspólnej LGD. Pomysł był o tyle trafny, że dotychczasowa współpraca obu LGD odbywała się wzorcowo. Realizowaliśmy szereg inicjatyw, które pomimo lokalizacji na obszarze poszczególnych Lokalnych Grup Działania uzupełniały się nawzajem. Wśród organizacji pozarządowych działających na naszym terenie jest wielu członków zamieszkałych na obszarze działania obu LGD. Głównym czynnikiem wpływającym na ten fakt jest bliskie sąsiedztwo gmin wchodzących w skład naszego LGD oraz przynależność do jednego powiatu. Wybór wspólnego działania był zatem jedynym rozsądnym pomysłem. Na potrzeby nowego okresu programowania powołaliśmy nowe stowarzyszenie w skład którego wchodzi członkowie dotychczasowych LGD tj. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś”. Lokalna Grupa Działania pod nazwą Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieście Wydział XII Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 22 lipca 2015 r. pod NR KRS 0000568187.

Nowoutworzona Lokalna Grupa Działania jest zatem kontynuatorką działalności Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Wielicka Wieś oraz Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Wspólnota Królewskiej Puszczy, które w okresie programowania 2007-2013 realizowały na swoim obszarze LSR.

Doświadczenie podmiotów tworzących LGD, mające kluczowe znaczenie dla wdrażania planowanej Lokalnej Strategii Rozwoju wynika m.in. z działań:

LGD Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2007 – 2013. Obszar działania: Gmina Niepołomice, Gmina Kłaj obejmuje obszar 161,00 km², zamieszkały przez 32 084 osoby, środki do dyspozycji na lata 2009-2015: 4 748 432,00 zł. Do LGD Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy wpłynęło w ramach podejścia LEADER 121 wniosków, które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Spośród 3 816 864,67 zł przeznaczonych na działanie „Wdrażanie LSR” i „Projekty współpracy” LGD wykorzystano 3 726 581,77 zł co stanowi 97,67%. Dzięki czemu LGD uplasowało się na 3 miejscu w województwie pod względem wykorzystania środków według danych Urzędu Marszałkowskiego na dzień 13 października 2015 roku. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy korzystała również ze środków POKL oraz Funduszu Inicjatyw Obywatelskich realizując 4 projekty o łącznej wartości środków w wysokości ok. 155 000,00 zł.

Zrealizowane ze środków LGD operacje przyczyniły się do wielu zmian na terenie gmin Niepołomice i Kłaj. Zmiany te dotyczą głównie:

Wzmocnienia tożsamości lokalnej, waloryzacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

Podniesienia atrakcyjności obszarów wiejskich wokół Królewskiej Puszczy jako miejsc zamieszkania i wypoczynku

Dostosowania lokalnej edukacji do zmieniających się potrzeb rynku pracy, oraz zróżnicowania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o lokalne tradycje

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe : Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej wartości dziedzictwa obszarów LGD od najmłodszego do najstarszego pokolenia, Zidentyfikowanie zasobów i wyeksponowanie lokalnych walorów kulturowych i przyrodniczych, Poprawa stanu infrastruktury związanej z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym LGD, Wzrost poziomu kompetencji liderów i osób z pasją w zakresie organizacji i zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, Poprawa infrastruktury społecznej, Wsparcie przedsiębiorczości mającej wpływ na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, Poszerzenie i zróżnicowanie oferty organizacji czasu wolnego, Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, podniesienie kompetencji i umiejętności w zakresie różnicowania przedsiębiorczości różnych grup społeczności lokalnej, diagnozowanie i monitorowanie sytuacji na rynku pracy i edukacji, odnowienie tradycyjnych zawodów, poprawa infrastruktury edukacyjnej i na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, budowanie relacji pomiędzy małym a dużym biznesem, Wzmocnienie relacji i powiązań pomiędzy poszczególnymi sołectwami, domami kultury i szkołami, Modernizacja miejsc spotkań społeczności lokalnej, Rozwój inicjatyw integrujących ludność napływową, Wypromowanie działań integrujących społeczność lokalną, Poprawa oferty ukierunkowanej na młodzież, stworzenie systemu inicjowania i wdrażania projektów społecznych i gospodarczych wokół Królewskiej Puszczy, wzmocnienie systemu infrastruktury informatycznej i obiegu informacji łączących sołectwa obszaru Lokalnej Grupy Działania, podniesienie kwalifikacji lokalnych liderów w zakresie możliwości wspierania rozwoju obszarów wiejskich poprzez wykorzystanie informacji i systemów informatycznych.

Wymiernymi efektami działań we wskazanym wyżej obszarze są:

- 55 wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych miejsc/ obiektów sprzyjających zaspokojeniu potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców obszaru LGD
- 12 wydarzeń popularyzujących obszar LGD i produkt lokalny
- 10 inicjatyw w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz historycznego
- 7 przedsięwzięć z zakresu wykorzystania nowoczesnych technologii, obsługi komputera i Internetu
- 14 inicjatyw promujących prowadzenie zdrowego i aktywnego trybu życia
- 5 Inicjatyw stwarzających możliwość integracji wśród mieszkańców (regionalne festyny, okolicznościowe imprezy)
- 3 Inicjatywy z cyklu zajęć edukacyjnych dla młodzieży

Oceniając wpływ zrealizowanych ze środków LGD operacji można jednoznacznie stwierdzić, że projekty te przyczyniły się do wielu zmian na terenie gmin Niepołomice i Kłaj. Co więcej zmiany te mają charakter pozytywny – doszło bowiem do poprawy sytuacji w stosunku do stanu wyjściowego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś”:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2007 – 2013. Obszar działania: Gmina Wieliczka obejmuje obszar 100,00 km², zamieszkały przez 55 231 osób, środki do dyspozycji na lata 2009-2015: 7 155 504,00 zł. Do Lokalnej Grupy Działania „Wielicka Wieś” wpłynęło w ramach podejścia LEADER 130 wniosków które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Spośród 5 753 412,00 zł przeznaczonych na działanie „Wdrażanie LSR” i „Projekty współpracy” LGD wykorzystano 5 503 453 zł, co stanowi 95,66%. Dzięki czemu LGD uplasowało się na 5 miejscu w województwie pod względem wykorzystania środków według danych Urzędu Marszałkowskiego na dzień 13 października 2015 roku.

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju skoncentrowana była na 2 głównych kierunkach:

Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych

Poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe: poprawa oferty turystycznej i agroturystycznej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia, poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców wielkich wsi.

Zdaniem mieszkańców obszaru, działania promujące działalność LGD „Wielicka Wieś” były skuteczne. Zdecydowana większość ankietowanych w badania ewaluacyjnych deklarowała, że w obszarach dotyczących infrastruktury i usług turystycznych, dostępności do sportu i rekreacji, stanu infrastruktury i dostępności do kultury warunki życia poprawiły się. Ankietowani są zgodni co do działań w obszarach, które LGD przyjęło za cele szczegółowe, tj. zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, oraz poprawa oferty turystycznej i agroturystycznej, że tu również dostrzegają pozytywne zmiany.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Powiatu Wielickiego”:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2014 – 2020. Obszar działania: Gminy Wieliczka, Niepołomice, Klaj obejmuje obszar 248,00 km², zamieszkały przez 70 079 osób (stan na 31.12.2013 r.), środki do dyspozycji na lata 2014-2020: 3.207.605 EUR. Do Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wpłynęło w ramach podejścia LEADER 196 (na dzień 21 września 2022r.) wniosków które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju skoncentrowana była na 3 głównych kierunkach:

Budowa atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów, przyczyniającej się do utrzymania lub utworzenia miejsc pracy

Rozwój kapitału społecznego na terenie LGD

Wsparcie w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe: Rozbudowa oferty i infrastruktury służącej rekreacji mieszkańców, Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby i oczekiwania różnych grup wiekowych (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży i seniorów), Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców animujących życie lokalnych społeczności z terenu LGD, Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin wchodzących w skład LGD Powiatu Wielickiego, Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz promowanie ekonomii społecznej na terenie LGD, Wzmacnianie dotychczasowej oferty bazującej na atrakcyjności obszaru LGD i kreowanie nowych produktów lokalnych, Promowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży.

Ogólny opis struktury LGD

Reprezentatywność LGD

W skład Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wchodzi 37 aktywnie zaangażowanych członków, 20 kobiet i 17 mężczyzn, w tym 2 członków reprezentujących osoby w wieku poniżej 35 lat. 27 członków LGD to osoby fizyczne (w tym 4 osób prowadzących działalność gospodarczą). W podziale na poszczególne sektory działalności, struktura członków LGD wygląda następująco:

- 8,1% reprezentuje sektor publiczny
- 81,09 % reprezentuje sektor społeczny w tym 70,27% reprezentuje mieszkańców
- 10,81% reprezentuje sektor gospodarczy.

Poszczególni członkowie Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego reprezentują zróżnicowany obszar działalności, tj. wśród nich znajdują się władze gmin, radni, sołtysi, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele sfery kultury itp. Aktywnie zaangażowani w działalności LGD są również seniorzy, przedstawiciele rodzin wielodzietnych. Tak zróżnicowany skład i obszary działalności, które reprezentują poszczególne osoby, pozwala na uzyskanie opinii i rozpoznanie potrzeb kluczowych grup społecznych, funkcjonujących na obszarze realizacji LSR, dzięki czemu możliwe było realne odzwierciedlenie oczekiwań tych grup.

Co więcej, cele i projekty zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju, ściśle współgrają z obszarami działalności poszczególnych członków LGD.

Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) to narzędzie służące włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w odpowiedzi na wyzwania społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. LGD ma świadomość, iż RLKS to podejście którego realizacja może mieć znaczący wpływ na życie ludzi, poprzez tworzenie nowych pomysłów i wspólne angażowanie się w ich wdrażanie. Z tego względu kluczowe jest sprostanie wyzwaniom, przed którymi stoi LGD w realizacji tej idei. Jednym ze sposobów sprostania im są zaproponowane przedsięwzięcia odnoszące się do kwestii wsparcia mieszkańców w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD, takie jak m.in. dotacje na zakładanie działalności gospodarczej lub tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, programy wsparcia na rozwój istniejących firm, wspieranie nowych i poszerzanie działalności istniejących gospodarstw agroturystycznych czy identyfikacja, integracja oraz promocja lokalnych twórców i producentów.

Decyzyjność

W skład Rady Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wchodzi przedstawiciele trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, a także mieszkańcy. Rada liczy: 3 członków reprezentujących sektor publiczny, 6 osób reprezentujących sektor społeczny w tym 5 mieszkańców oraz 4 osoby reprezentujące sektor gospodarczy. Ponadto członkiem Rady są 4 kobiety oraz 2 osoby w wieku poniżej 35 lat. Struktura składu organu decyzyjnego, gwarantuje zapewnienie braku dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w ten sposób, iż władze publiczne i/lub poszczególne grupy interesu nie mają więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. W takiej konfiguracji składu Rady, sektor publiczny stanowi także mniej niż 30% składu Rady.

Przedstawiając zwięzłą charakterystykę rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym należy stwierdzić, iż LGD gwarantuje zapewnienie wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym. Członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Członek Rady lub jego reprezentant, który: jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę jest wyłączony z oceny i wyboru operacji. Stowarzyszenie prowadzi bieżąco rejestr interesu członków organu decyzyjnego. Szczegółowe kompetencje członków Rady i procedury wyboru operacji opisane są w załącznikach do LSR oraz Regulaminie Rady. Procedury oceny wniosków uchwalane są przez Zarząd a Regulamin Rady Uchwala Walne Zebranie Członków.

Działalność Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego regulowana jest przez trzy dokumenty: tj. Statut Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego, Regulamin Rady oraz Procedurę naboru pracowników do biura Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego dokumenty te są uchwalane przez Walne Zebranie Członków.

2. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

Zwięzły opis obszaru oraz wykazanie spójności obszaru

Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego objęty Strategią Rozwoju Lokalnego obejmuje trzy gminy w skład których wchodzi: gmina Wieliczka (wyłącznie obszar wiejski), Gmina Niepołomice oraz Gmina Kłaj. Powierzchnia całkowita obszaru LSR to 248 km², na której mieszka łącznie 78 730 osób (stan na 31.12.2021 r.)

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW ORAZ POWIERZCHNIA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD.

Jednostka	Liczba ludności w 2021	Powierzchnia [km2]
Kłaj	10 912	65
Niepołomice	30 248	96
Wieliczka - obszar wiejski	37 570	87
LGD	78 730	248

Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI, z których współfinansowana będzie LSR: realizacja operacji w ramach funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

Obszar LGD jest spójny przestrzennie i posiada wspólne cechy jak np. funkcjonowanie w strefie metropolitalnej miasta Krakowa, wysoki poziom dostępności komunikacyjnej związany z przechodzeniem przez teren autostrady A4, zwiększający się napływ nowej ludności w wyniku suburbanizacji i rozpoznawalne i cenione zasoby przyrodniczo-kulturalne. Mapa poniżej prezentuje obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin:

3. Partycypacyjny charakter LSR

Opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego dla Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Powiatu Wielickiego” przebiega z aktywnym udziałem lokalnej społeczności. Na poszczególnych etapach prac nad LSR, począwszy od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans, po wyznaczanie celów, zapewnia się odpowiednie metody i techniki partycypacyjne, pozwalające na aktywne włączenie mieszkańców na każdym etapie prac nad LSR. Metody partycypacji są adekwatne do lokalnej specyfiki obszaru, dostosowane do potrzeb i oczekiwań kluczowych, reprezentatywnych dla społeczności, grup zaangażowanych w proces opracowania LSR.

Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR z określeniem grup docelowych, do których metody te są kierowane

Do poszczególnych etapów budowania LSR (ocena potrzeb; diagnoza i analiza SWOT; określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania; opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru; opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji), w tym w procesie konsultacji społecznych projektu dokumentu, **wykorzystano następujące metody partycypacyjne: badanie ankietowe PAPI, badanie ankietowe CAWI, spotkania informacyjno-konsultacyjne (dwie tury), zbieranie opinii pisemnie, m.in. poprzez formularz online.**

W pierwszej kolejności w ramach prac nad LSR zrealizowano:

Gminne spotkania informacyjno-konsultacyjne (I tura). Spotkania informacyjno-konsultacyjne skierowane do przedstawicieli mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz radnych, sołtysów i podmiotów zainteresowanych realizacją projektów współfinansowanych w ramach realizacji LSR. Dzięki wykorzystaniu pracy warsztatowej oraz technik kreatywnych omówiono podczas nich słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia, wypracowano założenia pod kątem głównej aspiracji rozwojowej (a także siatki celów i przedsięwzięć) oraz zbierano propozycje projektów do realizacji w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Podnoszono też kwestie grup docelowych, które w sposób szczególny powinny zostać objęte wsparciem w ramach realizacji LSR. Warsztaty odbyły się we wszystkich gminach wchodzących w skład Stowarzyszenia LGD, tj.:

- 26.07.2022 r. w Wieliczce (21 uczestników)
- 27.07.2022 r. w Niepołomicach (9 uczestników)
- 28.07.2022 r. w Kłaju (7 uczestników).

Badanie ankietowe realizowane techniką łączoną wywiadu kwestionariuszowego PAPI oraz ankiety internetowej CAWI z mieszkańcami gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego. tj. obszar wiejski Gminy Wieliczka, Gmina Kłaj oraz Gmina Niepołomice. Opinie mieszkańców stanowią istotny element tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju. Doświadczenie zawodowe i życiowe mieszkańców, związane z obszarem LGD jest kluczowym elementem stworzenia wartościowego programu rozwoju, który będzie odpowiadał potrzebom lokalnych społeczności i umożliwi pozyskiwanie środków europejskich na realizację najważniejszych przedsięwzięć. Za pomocą ankiety możliwe było poznanie opinii mieszkańców na temat głównych deficytów i atutów polityki rozwojowej prowadzonej w różnych sferach (dziedzinach) na zamieszkiwanym obszarze, kluczowych lokalnych problemów, potrzeb/oczekiwań w zakresie kierunków działań rozwojowych czy identyfikacji grup, które wymagają intensyfikacji wsparcia. Łącznie zrealizowano n=383 ankiet (minimalna próba adekwatna do liczebności mieszkańców obszaru LGD). Kwestionariusz ankiety umożliwiał wyszczególnienie potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup wchodzących w skład społeczności lokalnej, w zależności od wieku, płci czy statusu zawodowego ankietowanych. Badanie było prowadzone w sierpniu 2022 roku.

Badanie ankietowe realizowane techniką ankiety internetowej CAWI z przedstawicielami podmiotów, instytucji, JST oraz organizacji działających na obszarze LGD. Uwzględnienie tej grupy badanych w procesie wypracowywania strategii, pozwoliło na zebranie oczekiwań głównych interesariuszy w zakresie podejmowanych działań rozwojowych, w tym definiowania priorytetów dla przedsięwzięć i kierunków, identyfikacji problemów

i potencjałów, zakresu potrzebnego wsparcia, prowadzenia polityki informacyjnej, a także w Dedykowana podmiotom ankieta ewaluacyjna była dostępna na stronie internetowej LGD oraz Urzędów Gmin z terenu LGD. Dodatkowo, do kluczowych podmiotów/instytucji wysłano e-mail z zaproszeniem do udziału w badaniu. Ankiety CAWI wypełniło 20 przedstawicieli instytucji i organizacji. Badanie było prowadzone w sierpniu 2022 roku.

Karty projektu – formularze skierowane do zainteresowanych stron (mieszkańców obszaru LGD, podmiotów / nieformalnych grup działających na terenie obszaru LGD), za pomocą których zbierano potrzeby w zakresie celów i przedsięwzięć – pomysły na projekty i działania, które wypełniający formularz chcieliby realizować, uzyskując wsparcie finansowe z funduszy unijnych za pośrednictwem oraz przy pomocy LGD, w ramach nowego okresu programowania. Formularze przyczyniły się do zebrania wiedzy o realnych potrzebach, ale i możliwościach lokalnych podmiotów. Formularz można było złożyć w wersji elektronicznej lub papierowej (w tym także podczas I tury spotkań informacyjno-konsultacyjnych). Łącznie wpłynęły 44 formularze (38 online, 6 papierowych). Karty projektu zbierano na przełomie lipca i sierpnia 2022 r.

Następnym etapem stanowią tzw. konsultacje okresowe dot. głównych założeń Strategii realizowane na przełomie września i października 2022 r., a domknięciem działań partycypacyjnych będą konsultacje społeczne projektu Strategii zaplanowane na październik 2022 r.

4. Analiza potrzeb i potencjału LGD

Opis dokonanej analizy mocnych i słabych stron obszaru objętego LSR oraz zidentyfikowanych dla niego szans i zagrożeń.

Poniższa Analiza SWOT została przeprowadzona na podstawie dokonanej diagnozy danych zastanych, a także z udziałem mieszkańców oraz kluczowych podmiotów działających na terenie LGD z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego (I tura gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych, badania ankietowe CAWI i PAPI – m.in. pytania o główne atuty i wady miejsca zamieszkania, ocena poszczególnych aspektów polityki rozwojowej na szczeblu lokalnym – skala Likerta, w tym rynku pracy, edukacji, sfery kultury, rekreacji, turystyki, ochrony środowiska itp.)

Większość wniosków zgłaszanych przez uczestników partycypacyjnego procesu została uwzględniona w diagnozie (przy poszczególnych słanych i mocnych stronach kursywą w nawiasie oznaczano kwestie, które szczególnie mocno wybrzmiały w badaniach ankietowych oraz podczas I tury spotkań informacyjno-konsultacyjnych). Pominięto wskazania niezgodne ze statystyką publiczną lub co do których następowała rozbieżność w źródłach. Analiza została przeprowadzona w blokach tematycznych wynikających z przeprowadzonej diagnozy danych zastanych obszaru LGD.

Demografia i sytuacja społeczna (opieka, problemy społeczne, edukacja, aktywność obywatelska, zawiązywanie partnerstw)	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Ciągły i zauważalny wzrost liczby mieszkańców (w okresie 2015-2021 zmiana o blisko 10%) przekładający się na wzrost kapitału społecznego czy rozwój gmin.</p> <p>Korzystna sytuacja demograficzna wynikająca głównie z dodatniego salda migracji (14,46), ale również z dodatniego przyrostu naturalnego (0,15).</p> <p>Wyższy udział osób młodych, do 14 roku życia (18,2%), niż osób po 75 roku życia (5,2%).</p>	<p>Spadający przyrost naturalny w porównaniu z rokiem 2016 (spadek z 2,71 na 0,15 przyrostu naturalnego na 1000 ludności).</p> <p>Postępujące starzenie się społeczeństwa i zwiększający się wskaźnik obciążenia demograficznego w porównaniu z 2015 r. (wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego z 57,5 do 65,3).</p>
<p>Niewielka liczba osób i rodzin pobierających świadczenia socjalne (18 rodzin pobierających zasiłek na dziecko na 1000 mieszkańców i 256 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców) w porównaniu ze średnią krajową (21 rodzin i 414 beneficjentów). Liczba udzielanych świadczeń ciągle się zmniejsza (spadek beneficjentów o 37% i rodzin o 23%).</p> <p>Niski wskaźnik ubóstwa, sporo programów wsparcia realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niski poziom przestępczości (15,84 przestępstw na 1000 mieszkańców) w porównaniu do średniej dla kraju (21,45 przestępstw na 1000 mieszkańców).</p>	<p>Niewystarczająca dostępność opieki żłobkowej, co piąty badany mieszkaniec uważał, że stanowi to główną wadę / problem obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Niska dostępność opieki medycznej, bardzo duże obciążenie przychodni lekarskich (3028 osób przypadających na 1 przychodnię, niemal dwukrotnie więcej od średniej krajowej). Mała liczba lekarzy, w tym specjalistów w publicznych placówkach zdrowotnych (<i>I tura spotkań</i>). Obszar związany z ochroną zdrowia był najniżej ocenianym z obszarów dziedzinowych przez mieszkańców – średnia 3 na 5-punktowej skali (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Negatywne aspekty suburbanizacji – szybki, wręcz niekontrolowany napływ ludności i zbyt intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej, wzrost gęstości</p>

	<p>zaludnienia (wynikający m.in. z położenia gmin LGD tuż pod Krakowem i walorów krajobrazowych obszaru).</p> <p>Nierównomierny dostęp do usług i infrastruktury społecznej: w niektórych sołectwach koncentracja, w innych niedostatki (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niewystarczająca oferta opiekuńcza dla osób starszych, w tym samotnych / pozbawionych wsparcia rodzin, przy jednoczesnym wzroście liczby takich mieszkańców. Infrastruktura i oferta opiekuńcza dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami stanowiła drugi najniżej oceniany (średnia 3,1) przez mieszkańców obszar rozwojowy (<i>badania ankietowe</i>).</p>
<p>Wysoka aktywność obywatelska mieszkańców LGD wyrażana wyższą niż przeciętnie w Polsce frekwencją w wyborach prezydenckich (prawie 70%) i parlamentarnych (blisko 65%).</p> <p>Rozwinięta działalność sektora społecznego, stosunkowo duża liczba (ponad 250 podmiotów) aktywnie działających organizacji pozarządowych i stowarzyszeń. Aktywność rad sołeckich, OSP, KGW, kluby sportowe, zespoły regionalne. Zróżnicowane obszary działalności organizacji – m.in. promowanie obszaru i lokalnej tradycji, pomoc osobom o specjalnych potrzebach, propagowanie kultury sportu itp.</p>	<p>Słabe zainteresowanie lokalnym życiem – niska integracja nowych mieszkańców ze społecznością „zastaną”, ale także ofertą kulturalną czy sportową oferowaną lokalnie (sprowadzanie zamieszkiwanej gminy do roli „sypialni Krakowa”). Brak poczucia lokalnej tożsamości/ przywiązania do miejsca stanowił znalazł się wśród 3 głównych problemów obszaru wskazywanych przez badane instytucje (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Niewystarczająco rozwinięta współpraca długofalowa między poszczególnymi organizacjami (zarówno wewnątrzgminna, jak i międzygminna), „zamknięcie” się u siebie, interakcje i współpraca głównie w zakresie organizacji imprez (<i>I tura spotkań</i>).</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Uruchomienie środków i programów zewnętrznych oraz rządowych i ministerialnych na kolejne lata – zakładających wsparcie m.in. przedsięwzięć z zakresu aktywizacji mieszkańców, integracji społecznej i in. (np. Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PROW, FERS).</p> <p>Popularyzacja postaw zaangażowanych i odpowiedzialności obywatelskiej – wzrost aktywności i organizowania się społeczeństwa wokół różnego typu kwestii istotnych z punktu widzenia małych społeczności (np. nowe inwestycje, ochrona środowiska, działania strażnicze).</p> <p>Wzrost znaczenia partycypacji społecznej w procesie rozwoju lokalnego. Rosnące znaczenie partycypacji społecznej w kształtowaniu polityk publicznych, np. wprowadzanie budżetów obywatelskich i innych form partycypacji społecznej, wspierane przez ustawodawstwo (wymogi dotyczące realizacji konsultacji społecznych).</p>	<p>Starzenie się społeczeństwa generujące wzrastające zapotrzebowanie w zakresie tzw. srebrnej gospodarki, w szczególności pod kątem usług opiekuńczych i specjalistycznych oraz odpowiednio dostosowanej infrastruktury.</p> <p>Tendencja dot. spadku dzietności, pogłębiana przez niewystarczające wsparcie w zakresie zdrowia prokreacyjnego.</p> <p>Wzrost cen energii i inflacja, wzrost kosztów życia niewspółmierny do wysokości zarobków, przekładające się na nasilenie polaryzacji ekonomicznej społeczeństwa oraz problemu ubóstwa. Zjawisko ubóstwa energetycznego – istotne wyzwanie dla skali i trwałości zmian związanych z zaopatrywaniem w energię.</p> <p>Negatywny, długofalowy, pośredni i bezpośredni wpływ epidemii COVID-19 na zdrowie, też w kontekście zaniedbań profilaktyki czy pogorszenia stanu psychicznego (nasilone stany lękowe, depresyjne).</p>

Utrzymujący się trend migracji wewnętrznych na obrzeża dużych miast.	Mobilność zarobkowa, migracje zagraniczne – odpływ młodych, wykształconych ludzi do innych krajów UE / daleko od domu rodzinnego, pozostawianie osób starszych (rodziców, dziadków) bez stałej opieki w domu.
Gospodarka i rynek pracy	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Stały wzrost wskaźnika przedsiębiorczości, tempo wzrostu wyższy niż w kraju (wzrost o 25% w odniesieniu do liczby osób fizycznych prowadzących działalność i o 19% w odniesieniu do podmiotów gospodarczych).</p> <p>Wysoki udział podmiotów z sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna w ogóle podmiotów (10%), przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów w powyższej sekcji w ostatnich latach (59%).</p> <p>Pręźnie rozwijające się tereny aktywności gospodarczej (koncentrujące inwestycje, zapewniające miejsca pracy dla mieszkańców): Niepołomicka Strefa Inwestycyjna na terenie gminy Niepołomice, Wielicka Strefa Aktywności Gospodarczej w Brzegach na terenie gminy Wieliczka, tereny produkcyjne, usługowe, komercyjne w Targowisku w gminie Kłaj.</p> <p>Według blisko połowy badanych ich miejscowość/okolica to dobre miejsce do pracy/prowadzenia działalności gospodarczej (<i>badania ankietowe</i>).</p>	<p>Brak firm zatrudniających powyżej 1000 pracowników.</p> <p>Niższy wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) w stosunku do wartości dla powiatu wielickiego (obszar LGD: 127, powiat: 137).</p> <p>Nierówności między gminami LGD pod kątem poziomu przedsiębiorczości i wysokości wskaźnika przedsiębiorczości.</p> <p>Niewystarczające warunki do rozwoju wielkopowierzchniowego rolnictwa, wynikające z rozdrobnienia gospodarstw rolnych.</p>
<p>Niski wskaźnik bezrobocia (2,5), który po roku 2015 systematycznie spada (spadek o 32% w porównaniu z 2015 r.), z wyjątkiem lat 2019-2020.</p> <p>Niski udział osób młodych w ogóle bezrobotnych (9,6%) w porównaniu ze średnią dla Polski (11,2%).</p> <p>Korzystna lokalizacja obszaru - bliskość Krakowa (dużego rynku pracy).</p> <p>Wyższy od średniej krajowej i wojewódzkiej poziom przedsiębiorczości wyrażany liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (16,9).</p>	<p>Niższa liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (425,5) w porównaniu ze średnią dla Polski (435,2).</p> <p>Stosunkowo niski stopień zadowolenia mieszkańców z lokalnego rynku pracy (średnio 3,37 w skali od 1 do 5) – jedna z niższych ocen w porównaniu z pozostałymi aspektami rozwoju gminy na terenie LGD, jednocześnie 30% badanych wskazywało nieatrakcyjny rynek pracy wśród 3 głównych wad/problemów obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zmiana trendów migracyjnych – rosnąca liczba migrantów zarobkowych przyjeżdżających do Polski.</p> <p>Dostępność funduszy zewnętrznych na kolejne lata na działania wspierające rozpoczynanie działalności gospodarczej, tworzenie nowych miejsc pracy,</p>	<p>Utrzymujące się ekonomiczne konsekwencje pandemii COVID-19 dla niektórych branż, m.in. okresowy wzrost bezrobocia, obawy i mniejsza gotowość do podejmowania inwestycji, redukcja etatów, osłabienie koniunktury i cięcia wydatków.</p>

<p>wprowadzanie innowacji, podnoszenie lub aktualizację kwalifikacji, a także aktywizację osób bezrobotnych. (np., Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PROW, FERS).</p> <p>Zwiększenie wykorzystania nowych technologii w edukacji i na rynku pracy. W wyniku pandemii – przyspieszenie cyfryzacji pracy – zmiana modelu pracy na zdalny lub hybrydowy, utrzymująca się popularność pracy zdalnej/hybrydowej.</p> <p>Zmiana w zakresie działalności rolniczej – powstawanie gospodarstw agroturystycznych, ekologicznych, zagród edukacyjnych.</p> <p>Moda na produkty lokalne oraz ekologiczne – możliwość rozwoju lokalnej gospodarki w tym kierunku.</p>	<p>Niska opłacalność produkcji rolnej w małych gospodarstwach rolnych, trudności formalne oraz kosztowność w przypadku certyfikacji ekologicznej.</p> <p>Wpływ globalnych kryzysów (pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie) na kondycję lokalnych przedsiębiorstw.</p> <p>Wzrost znaczenia handlu internetowego – e-commerce kosztem tradycyjnej działalności usługowej;</p>
Oferta czasu wolnego, turystyka i promocja regionu (dziedzictwo, produkty lokalne i regionalne)	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Obszar atrakcyjny turystycznie ze względu na unikatowe walory (gmina Wieliczka: Kopalnia Soli – obiekt na liście UNESCO, stok narciarski i kościół w Podstolicach; gmina Niepołomice: Zamek, Błonia; gmina Kłaj oraz gmina Niepołomice: Puszcza Niepołomicza z rezerwatem żubrów) – miejsca wypadowe dla turystów (z całej Polski i świata) i „rekreantów” (w dużej mierze z Krakowa).</p> <p>Dostępna baza noclegowa o zróżnicowanym standardzie.</p> <p>Wiele atrakcyjnych tras rowerowych i pieszych (spacerowych), w szczególności na terenie Puszczy Niepołomiczkiej.</p> <p>Miejsca przyciągające lokalnych turystów (mikroturystyka), czy wpisujące się w trend różnych rodzajów turystyki, np. enoturystyka – winnica w Pawlikowicach (gmina Wieliczka), turystyka zdrowotna – tężnia solankowa w Wieliczce.</p> <p>Bogate dziedzictwo kulturowe: 24 zabytki rejestrowe, 426 obiektów w gminnych ewidencjach zabytków. Obiekty cenne historycznie zarówno większej skali / bardziej rozpoznawalne jak Kopalnia Soli w Wieliczce, Zamek w Niepołomicach, Pałac Żeleńskich w Grodkowicach (Kłaj), jak i mniejsze, ale także wartościowe, np. tzw. izolatorium – kaplica w Grodkowicach, dzwonek św. Walentego – kaplica w Targowisku, i szereg innych drobnych, ciekawych zabytków rozsianych po obszarze LGD, np. kapliczki, kościoły.</p>	<p>Słabo rozpowszechniona wiedza wśród mieszkańców obszaru, ale też odwiedzających teren LGD, o mniejszych lokalnych zabytkach, atrakcjach i miejscach wartych odwiedzenia, historii czy ciekawostkach.</p> <p>Braki w infrastrukturze informacyjnej pod kątem informacji dostępnej w terenie, głównie gmina Kłaj (<i>Itura spotkań</i>).</p> <p>Nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa obszaru (przestrzenna koncentracja obiektów w mieście i gminie Wieliczka).</p> <p>Zatrzymanie pozytywnego trendu wzrostu udzielanych noclegów turystów zagranicznych poprzez ograniczenia związane z pandemią COVID19 w latach 2019 – 2020.</p>

<p>Bogata tradycja szkoły „ludowej” – podtrzymywana przez kolejne pokolenia (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Istnienie spożywczych produktów lokalnych, wykorzystywanych zarówno jako część lokalnych tradycji jak i w sposób komercyjny.</p> <p>Dziedzictwo kulturowe (kultura, historia, tradycje), zostało przez badanych mieszkańców określone jako z najlepiej funkcjonujących obszarów rozwojowych na terenie gmin LGD – średnia ocen 3,8 (na skali od 1 do 5) oraz ponad 60% respondentów deklarujących zadowolenie z tego aspektu. Stosunkowo wysoko oceniono też ofertę i infrastrukturę turystyczną – średnia 3,6 oraz ponad połowa pozytywnych ocen (<i>badania ankietowe</i>).</p>	
<p>Rozwinięta infrastruktura sportowa w gminach LGD, zarówno mniejsze obiekty np. liczne siłownie na wolnym powietrze jako miejsca rekreacji sąsiedzkiej na terenie LGD, jak i większe ośrodki, np. „Dolina Raby” – ośrodek wypoczynkowy, kąpielisko z nowoczesną infrastrukturą – miejsce rekreacji dla mieszkańców LGD, ale i przyjezdnych z okolicy.</p> <p>Działalność grup i stowarzyszeń, które dbają o upamiętnianie historii lokalnej i podtrzymanie lokalnych tradycji, m.in. poprzez publikacje, wykłady, wydarzenia (np. KGW – ok. 30, zespoły regionalne, koła historyczne).</p> <p>Istnienie cyklicznych imprez kulturalnych, rozpoznawalnych w skali całego kraju (Dni Św. Kingi, Pola Chwały).</p> <p>Bogata oferta czasu wolnego w gminach LGD – zróżnicowana dla różnych grup, odbiorców (<i>I tura spotkań</i>). Badani mieszkańcy generalnie uważają, że miejscowość/okolica to dobre miejsce do spędzania czasu wolnego (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Dobra działalność bibliotek na całym obszarze, wysoki udział czytelników w ogóle mieszkańców (163 czytelników na 1000 ludności).</p> <p>Obiekty wspierające samoorganizowanie mieszkańców w zakresie oferty czasu wolnego, np. LAS w Niepołomicach, świetlice wiejskie / filie domów kultury w sołectwach.</p> <p>Wiele instytucji na obszarze / w sąsiedztwie z ofertą cykliczną, w tym zajęciową: Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Izba Regionalna w Niepołomicach, Muzeum w Niepołomicach, MOA.</p>	<p>Luki w ofercie czasu wolnego – niewystarczająca oferta integracyjna tj. ukierunkowana przede wszystkim na integrację lokalnej ludności, np. duże imprezy stanowiące gminne benchmarki mają obecnie wymiar ponadlokalny, brakuje wydarzeń o bardziej lokalnym charakterze (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura sąsiedzka służąca za miejsca spotkań na obszarach wiejskich pod kątem potrzeb różnych grup mieszkańców, w tym potrzeb ze względu na wiek – młodzież, seniorzy.</p> <p>Zbyt mało ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej – w opinii badanych mieszkańców była to trzecia pod względem częstości wskazań w kontekście wad/problemów obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p>

<p>Infrastruktura sportowo-rekreacyjna została zaliczona przez badanych mieszkańców do najlepiej rozwiniętych obszarów w gminach – średnia 3,8 na 5-stopniowej skali, 64% respondentów wyraziło zadowolenie z tego aspektu. Stosunkowo wysoko oceniano też ofertę spędzania czasu wolnego – średnia 3,6, 54% zadowolonych ankietowanych (<i>badanie ankietowe</i>).</p>	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>Popularyzacja mikroturystyki i rosnące zainteresowanie mieszkańców lokalnym dziedzictwem kulturowym (moda na lokalność, odkrywanie tradycji, lokalnego dziedzictwa, produktów lokalnych).</p> <p>Utrzymująca się popularność turystyki weekendowej wśród Polaków, a także jednodniowych wypadów poza miasto.</p> <p>Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rozwój turystyki, rekreacji i kultury (Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PROW, programy ministerialne).</p> <p>Stały rozwój i rosnąca popularność technologii IT w turystyce (GPS, aplikacje na telefony komórkowe, interaktywne i multimedialne przewodniki, nowe formy prezentacji).</p> <p>Upowszechnianie się twórczego korzystania z dziedzictwa w budowaniu oferty czasu wolnego – inspirowanie się i sięganie do historii/tradycji miejsca, lokalnego folkloru.</p> <p>Zwiększanie dostępności architektonicznej przestrzeni oraz obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.</p> <p>Moda na zdrowy tryb życia, aktywny wypoczynek, uprawianie sportu: rosnące zainteresowanie lokalną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.</p> <p>Starzenie się społeczeństwa – rosnąca grupa senioralnych odbiorców oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej.</p>	<p>Negatywne skutki postępującej suburbanizacji – nadmierna zabudowa jako zagrożenie dla terenów cennych przyrodniczo, krajobrazu kulturowego.</p> <p>Konkurencja innych ośrodków z potencjałem turystyczno-rekreacyjnym.</p> <p>Długofalowe efekty wynikające z pandemii COVID-19 i związanych z nią restrykcji – ograniczenia w funkcjonowaniu branży czasu wolnego, przyzwyczajenie do bardziej biernych form online, izolacja społeczna, osłabienie więzi społecznych.</p> <p>Popularność aktywności stanowiących zagrożenie dla przyrody – niekontrolowana ekspansja na tereny cenne przyrodniczo (jazda quadami, motocross, off-road).</p> <p>Pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym – wymuszająca ograniczenia wydatków / inwestycji.</p>
<p>Infrastruktura techniczna i środowisko</p>	
<p>Mocne strony</p>	<p>Słabe strony</p>
<p>Dobre skomunikowanie (rozbudowana sieć drogowa) zarówno z otoczeniem obszaru LGD (A-4, drogi wojewódzkie i powiatowe), jak i wewnątrz w ramach obszaru.</p> <p>Połączenie kolejowe każdej z gmin obszaru LGD z Krakowem – na terenie LGD funkcjonuje 6 przystanków kolejowych, dodatkowo autobusowe linie dowozowe do kolei w Wieliczce. parkingi przy</p>	<p>Infrastruktura techniczna nienadążająca za rozwojem mieszkalnictwa w gminach LGD (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niewystarczająca jakość lokalnej infrastruktury drogowej – wąskie drogi, braki w zakresie sieci chodników (przy drogach), braki w zakresie odwodnienia, niedostosowanie architektoniczne pod kątem osób ze specjalnymi potrzebami, niewydzielone pasy dla rowerów, braki w oświetleniu – w sytuacji</p>

<p>przystankach kolejowych typu P&R – dobrze zlokalizowane, estetyczne, wygodne w korzystaniu (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Bardzo dobrze rozwinięta sieć gazowa i wodociągowa na obszarze LGD (odsetek osób korzystający z sieci: gazowej 93,6%, wodociągowej: 91,9%).</p> <p>Rozwijająca się w ostatnich latach infrastruktura techniczna – sieć gazowa, wodociągowa, kanalizacyjna (wzrosty kolejno o 3,6 p.p., 0,5 p.p. i 6,4 p.p.), wzrost dostępności do szybkiej sieci Internet (w tym światłowód).</p> <p>Cyfryzacja administracji – możliwość załatwienia wielu spraw elektronicznie.</p> <p>Dynamiczny ruch budowlany widoczny we wzroście liczby mieszkań oddawanych do użytku (wzrost o 122,6% w porównaniu z 2015 r.)</p> <p>Funkcjonowanie przynajmniej 1 PSZOK na terenie każdej gminy.</p>	<p>wzrastającego z roku na rok natężenia ruchu spada poczucie bezpieczeństwa przy korzystaniu z nich (<i>I tura spotkań</i>). Niezadowalający stan infrastruktury drogowej był najczęściej wskazywaną przez badanych mieszkańców jako główna wada obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Brak rozwiązań wspierających ekologiczny transport, np. gminnej wypożyczalni rowerów, możliwości wypożyczenia roweru elektrycznego przy infrastrukturze Park&Ride.</p> <p>Słaba komunikacja zbiorowa (transport) pomiędzy gminami, najbardziej doskwiera to na linii Kłaj – Wieliczka (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Nierówności wśród sołectw – dysproporcje pod kątem rozwoju, wyposażenia w infrastrukturę, itp. (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna (w 2021 r. 52% mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej).</p>
<p>Rozwinięta infrastruktura sportowa w gminach LGD. Infrastruktura sportowa stanowiła w opinii badanych mieszkańców obszar, w którym ich gminy funkcjonują najlepiej – średnia ocen ok. 3,8 na skali 5 punktowej, a suma ocen 4 i 5 przekraczała 60% (<i>badania ankietowe</i>). Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura kultury: domy kultury/ świetlice, remizy OSP na wysokim poziomie, prawie każdej wsi.</p>	<p>Część obiektów nie jest w pełni dostępna architektoniczne (nowe obiekty spełniają już odpowiednie standardy, problem dotyczy głównie starszych budynków).</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura sąsiedzka służąca za miejsca spotkań na obszarach wiejskich pod kątem potrzeb różnych grup mieszkańców, w tym potrzeb ze względu na wiek – młodzież, seniorzy.</p>
<p>Urozmaicona topografia terenu / krajobraz. Teren widokowy – malownicze rejony, Pogórze Wielickie.</p> <p>Unikatowa przyroda – bliskość Puszczy Niepołomickiej – dużego zwartego kompleksu leśnego z licznymi uroczyskiem, stawami, polanami, a także rezerwatem żubrów – duża zielona przestrzeń do chodzenia/spacerowania, jazdy na rowerze, generalnie rekreacji i odpoczynku dostępnego z każdej gminy LGD.</p> <p>Piękno krajobrazu (atrakcyjność widokowa miejsca) – było najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez mieszkańców w kontekście głównych zalet obszaru, stosunkowo często wskazywano też na unikalne zasoby naturalne (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Różne formy ochrony przyrody: użytki ekologiczne, rezerваты przyrody, obszary NATURA 2000.</p> <p>Rosnąca popularność OZE, np. fotowoltaika (<i>I tura spotkań</i>).</p>	<p>Problemy wynikające z określonej rzeźby terenu: na wzniesieniach osuwiska, a na nizinach zagrożenie powodziowe.</p> <p>Niektóre tereny nadal nie są skanalizowane – zagrożenia dla wód i gleby.</p> <p>Narastające problemy w zakresie gospodarki wodnej będące wynikiem suburbanizacji (zabudowywanie terenów stanowiących naturalne obszary retencyjne) oraz zmian klimatycznych (deszcze nawalne) – z jednej strony częste powodzie, zalewanie obszarów niżej położonych, z drugiej obawy dotyczące wystarczalności zasobów wody pitnej (w kontekście stałego wzrostu zapotrzebowania).</p> <p>Stale jeszcze niska świadomość ekologiczna mieszkańców – palenie w piecach odpadami, dzięki wysypiska itp.</p> <p>Zanieczyszczone powietrze (pyły PM, benzoapiren), głównie w zimie (smog).</p> <p>Stosunkowo niski poziom zadowolenia mieszkańców z rozwoju gmin w obszarze dot. ochrony przyrody – średnia ocen 3,27 na 5-stopniowej skali (<i>badania ankietowe</i>).</p>

Szanse	Zagrożenia
<p>Dostępność funduszy zewnętrznych oraz programów na dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury komunalnej, transportowej, ale także dedykowanych działaniom powiązanych z ochroną klimatu i środowiska (np. Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PROW, NFOŚiGW).</p> <p>Zwiększająca się świadomość społeczna na temat wagi ochrony środowiska naturalnego i oszczędzania zasobów, wzrost aktywności proekologicznej (oddolne ruchy i inicjatywy ekologiczne).</p> <p>Wzmacniająca się społeczna odpowiedzialność biznesu i troska o środowiska – wzrost edukacyjno-ekologicznych praktyk CSR działań, a także zmiany wewnątrz przedsiębiorstw – wdrażanie przedsięwzięć kompensujących uciążliwości związane z działalnością gospodarczą.</p> <p>Popularyzacja ekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i pozyskiwania energii, oczyszczania ścieków itp.</p> <p>Informatyzacja życia codziennego, rozwój nowych technologii informacyjnych, mediów społecznościowych i wzrost zapotrzebowania na e-usługi.</p> <p>Wzrost znaczenia intermodalności / multimodalności w rozwoju systemów komunikacyjnych, popularyzacja elektromobilności, wpieranie rozwoju transportu kolejowego na poziomie krajowym i regionalnym.</p>	<p>Postępująca suburbanizacja i jej negatywne konsekwencje przestrzenno-środowiskowe, m.in. utrata terenów zielonych, uszczelnianie powierzchni zlewni, które zakłóca naturalny obieg wody i przyczynia się do pogłębienia zjawiska suszy, a w sytuacji opadów o charakterze nawałnym – powstawaniu tzw. powodzi błyskawicznych.</p> <p>Zmiany klimatyczne.</p> <p>Szybko rosnące potrzeby infrastrukturalne towarzyszące nasilającym się procesom suburbanizacyjnymi.</p> <p>Konkurencja o środki zewnętrzne na działania infrastrukturalne.</p> <p>Pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym – wymuszająca ograniczenia wydatków / inwestycji.</p>

Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i przedsięwzięć realizowanych w ramach określonych celów odnoszących się do tych grup.

Na podstawie wniosków płynących z technik partycypacyjnych towarzyszących pracom nad Strategią, uznano, że grupami, które są szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, są dzieci i młodzież (osoby niepełnoletni) oraz seniorzy – w szczególności zamieszkujący obszary wiejskie.

W przypadku seniorów, to problemy tej grupy są związane z niewystarczającym zaspokojeniem potrzeb dostępu do infrastruktury społecznej, oferty rekreacyjno-kulturalnej, i szerszej oferty aktywizującej, przeciwdziałającej osamotnieniu. Założone przedsięwzięcia będą przyczyniały się do rozwoju oferty oraz infrastruktury czasu wolnego, tym samym tworząc miejsca i możliwości do integracji osób starszych. Wspierane będą w szczególności inicjatywy, w ramach których zostaną przewidziane działania ułatwiające korzystanie z oferty, np. skuteczne informowanie, mobilizacja do udziału, pomoc w dotarciu na miejsce.

Problemy zidentyfikowane w przypadku niepełnoletnich mieszkańców (dzieci i młodzież) dotyczą niewystarczającej oferty oraz infrastruktury opiekuńczej oraz edukacyjno-rekreacyjnej, m.in. niedobór miejsc zabaw i integracji dla dzieci i ich rodziców, mała liczba miejsc do spotkań dla młodzieży (niezobowiązującego spędzania czasu wolnego w gronie rówieśniczym), niewystarczający zakres dostępnych cenowo zajęć opiekuńczych i edukacyjnych (zajęcia

pozalekcyjne, dodatkowe) dla dzieci i młodzieży szkolnej. Zwłaszcza wiejskie obszary LGD nie oferują wystarczająco szerokiego wachlarza oferty spędzania czasu wolnego, często także brakuje w nich punktów realizujących usługi związane z podstawowymi potrzebami rodzin (np. przedszkole, żłobek, świetlica). Należy podkreślić, że wspomniana oferta opiekuńcza czy kulturalno-rekreacyjna istnieje na terenie LGD, jednak w związku ze stałym wzrostem liczby mieszkańców cały czas rośnie zapotrzebowanie na różne jej formy – potrzebny jest jej ciągły rozwój i różnicowanie. W Strategii przewidziano zatem wsparcie ukierunkowane zarówno na rozwój przestrzeni do rodzinnego spędzania czasu wolnego (modernizacja infrastruktury kultury, aranżacja niewielkich terenów urządzonych – zieleń, urządzenia do rekreacji), jak i rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej, np. cyklicznych zajęć popołudniowych, które pełnią jednocześnie funkcje odciążającą dla rodziców.

Ponadto grupą, która zostanie objęta szczególną uwagą są kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka (kobiety, które odbyły urlop macierzyński lub wychowawczy i planują powrót na rynek pracy posiadając dziecko do lat 3, jednak nie mają zatrudnienia). W Strategii przewidziano zadania wspierające tę grupę w podjęciu aktywności zawodowej, są to przedsięwzięcia w ramach celu 3, które zakładają wsparcie dla tworzenia nowych przedsiębiorstw, a także realizację programów ukierunkowanych na wspieranie rozwoju już istniejących przedsiębiorstw, umożliwiając tym samym znalezienie pracy bez konieczności podejmowania samozatrudnienia.

Zestawienie wniosków z diagnozy (analiza danych zastanych)

Sytuacja demograficzna

Liczba ludności obszaru LGD wynosi obecnie 78 730 (stan na 31.12.2021 r.), co stanowi 59% ludności powiatu wielickiego i 2% województwa małopolskiego. Liczba mieszkańców w porównaniu z rokiem 2015 wzrosła o około 9,6%. Przyrost jest zbliżony do przyrostu dla całego powiatu (8,5%) i znacznie wyższy niż średni przyrost w województwie (1%). Należy pamiętać również, iż Polska charakteryzuje się obecnie ujemnym przyrostem rzeczywistym na poziomie około -0,9%. Warto podkreślić, iż dodatni przyrost rzeczywisty charakteryzuje nie tylko obszar LGD jako całość, ale również poszczególne gminy, pomimo odmiennego tempa przyrostu.

Gęstość zaludnienia obszaru kształtuje się na poziomie 317 osób na km², przy średniej gęstości dla kraju 122 os/km². Gęstość zaludnienia w porównaniu z 2015 r. (290 osób na km²) znacząco wzrosła, co wynika z postępującego procesu suburbanizacji i dogęszczania zabudowy, również na terenach wiejskich (gmina Kłaj, wiejska część gminy Wieliczka).

Dodatni przyrost rzeczywisty obszaru LGD wynika zarówno z dodatniego przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców (0,15) jak i dodatniego salda migracji na 1000 mieszkańców (14,46), natomiast to właśnie saldo migracji jest główną siłą wpływającą na wzrost liczby mieszkańców. Widoczny jest spadek przyrostu naturalnego w ostatnich latach, co jest tendencją nie tylko lokalną, ale również krajową. Całkowicie odwrotnie kształtuje się poziom salda migracji, które po roku 2016 wyraźnie wzrosło, zwłaszcza w gminie Kłaj. Średni przyrost salda migracji jest znacznie wyższy niż średnia dla kraju, województwa i powiatu.

Wśród mieszkańców przeważają kobiety. Na 38 525 mężczyzn przypada 40 205 kobiet, co można przedstawić również przy pomocy wskaźnika feminizacji, który wynosi obecnie 104. Jest to wartość bardzo zbliżona do wielkości dla powiatu i niewiele niższa niż wyniki dla województwa i dla kraju (106-107).

Największy udział w ogóle mieszkańców mają osoby z przedziału wieku 35–39 i 40–44 (kolejno 3616 i 3475 mieszkańców). Jednocześnie wyraźnie widoczny jest niski udział osób po 75 roku życia, kilkukrotnie mniejszy niż udział dzieci i osób młodych.

Analizując ludność wg ekonomicznych grup wieku, można zauważyć przewagę osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu do osób w wieku poprodukcyjnym, a także większy udział osób młodych niż w pozostałych porównywanych jednostkach (z wyjątkiem powiatu). Jednocześnie, w porównaniu z rokiem 2015, wzrosła wartość

wskaźnika obciążenia demograficznego z 57,5 do 65,3. Odzwierciedla to postępujący proces starzenia się społeczeństwa, choć w dalszym ciągu jest to wynik niższy niż średnia dla kraju (69) i województwa (67,1).

Gospodarka i przedsiębiorczość

Na terenie LGD działa obecnie 10 284 podmiotów gospodarczych, co po uwzględnieniu liczby mieszkańców kształtuje wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) na poziomie 126,5 podmiotów na 1000 mieszkańców ogółem. Świadczy to o zbliżonym poziomie przedsiębiorczości do średniej krajowej (127) i o niższym poziomie niż w województwie małopolskim (130,6) i powiecie wielickim (136,9). Należy jednak odnotować, iż zarówno Wieliczka jak i Niepołomice znajdują się powyżej średnich lub są do nich zbliżone, co świadczy o co najmniej dobrym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców tych gmin.

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych systematycznie wzrastała, tak samo jak wartości wskaźnika przedsiębiorczości. Wzrost w przypadku wskaźnika wyniósł około 22% dla Wieliczki, około 20% dla Niepołomic i 14,7% dla gminy Kłaj, co daje średnią dla obszaru LGD na poziomie 19%. Jest to wyższy wzrost niż średnio dla Polski (15,6%), natomiast niższy niż dla powiatu i województwa.

Wśród głównych rodzajów działalności zdecydowanie przeważa działalność usługowa, której udział w ogóle działalności wynosi około 73%. Bardzo niewielkie jest znaczenie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, ten rodzaj działalności dotyczy około 1% wszystkich podmiotów. Przemysł i budownictwo pełnią za to funkcje uzupełniającą, przy udziale około 27%, z czego w gminie Kłaj dochodzi ono do nawet 32%. Charakterystyka podmiotów wg rodzajów nie odbiega zbyt od charakterystyki podmiotów dla kraju, województwa i powiatu.

Analizując poszczególne sekcje, można zauważyć, iż największy udział w ogóle sekcji stanowią sekcja G - 22% (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), F - 17% (Budownictwo), M - 10% (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) i sekcja C - 10% (przetwórstwo przemysłowe). Widoczny jest wysoki udział sekcji M, świadczący o innowacyjności obszaru. Co więcej, w porównaniu do roku 2015 wzrost podmiotów w tej sekcji wyniósł około 59%. Widoczny jest również wzrost podmiotów w sekcji R, czyli działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją, który w porównaniu z 2015 r. zmienił się o około 18%, czyli tyle co średnia Polska i wojewódzka, ale znacząco mniej niż średnia powiatowa (28%).

Struktura podmiotów gospodarczych według ich wielkości w LGD Powiatu Wielickiego i poszczególnych gmin jest bardzo zbliżona do sytuacji w kraju czy województwie. Na terenie LGD dominują mikroprzedsiębiorstwa, czyli takie, które zatrudniają nie więcej niż 9 pracowników. Jednocześnie na obszarze nie ma ani jednej firmy zatrudniającej 1000 lub więcej pracowników. Najwięcej dużych podmiotów (250 - 999 pracowników) zlokalizowanych jest w Niepołomicach (5), a dodatkowo po jednym podmiocie w gminie Kłaj i w części wiejskiej gminy Wieliczka. Udział podmiotów z przedziałów 50 - 249 i 250 - 999 jest w Niepołomicach wyższy niż średnia dla kraju. Wynika to z istnienia Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej skutecznie przyciągającej średniej wielkości podmioty. Strefa zajmuje obecnie około 542 hektary powierzchni i znajduje się w niej 60 większych firm.

Na terenie LGD istnieją zasoby terenów inwestycyjnych, charakteryzujące się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zarówno Wielicka Strefa Aktywności Gospodarczej, Niepołomicka Strefa Inwestycyjna jak i obszar inwestycyjny w gminie Kłaj (Targowisko) stanowią ważny element polityki inwestycyjnej gmin i zwiększają atrakcyjność inwestycyjną obszaru LGD.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD, średnio 16,88 osób prowadzi działalność gospodarczą. Jest to wartość przewyższającą średnią krajową (15,3) i wojewódzką (16,03). Dodatkowo, wartości tego wskaźnika dla gminy Niepołomice i dla części wiejskiej gminy Wieliczka są jeszcze wyższe i wynoszą kolejno 17,44 i 18,32. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Kłaj wynosi 14,87 i jest niższa niż przedstawione wartości średnie.

Rynek pracy

Liczba osób bezrobotnych na terenie gmin LGD w ostatnich latach systematycznie spada (w latach 2020 – 2021 spadek o około 20%). Wyjątkiem jest rok 2020, w którym w każdej gminie odnotowano widoczny wzrost liczby osób bezrobotnych, co wynika z pandemii COVID-19. Wzrost wywołany pandemią został praktycznie zniwelowany już w roku 2021.

Pozytywny trend na rynku pracy potwierdza również niski wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym), którego wartości wyraźnie spadły w porównaniu z rokiem 2015 (spadek o 1,2 p.p.). Należy jednak zauważyć, iż spadek wartości wskaźnika jest cechą charakterystyczną dla całej Polski. Obecnie wartość wskaźnika bezrobocia dla LGD (2,5) jest znacznie niższa niż średnia dla Polski (4,0), województwa (3,4) i powiatu (2,8).

Na terenie LGD liczba pracujących (dot. podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób) na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 425,5 i jest niewiele niższa niż średnia dla kraju (435) i województwa (426,5) i wyższa niż średnia dla powiatu (394). Wartość wskaźnika ciągle wzrasta od roku 2015, dotyczy to zarówno ogólnej sytuacji w kraju, jak i gmin z obszaru LGD. Wzrost pracujących na terenie LGD jest jednak dużo bardziej dynamiczny niż wzrost w przypadku Polski (16,9%) i województwa małopolskiego (20%) i wynosi niecałe 63%.

Wśród osób bezrobotnych na obszarze LGD nieznacznie przeważają kobiety, których udział w ogóle bezrobotnych wynosi 54% i jest tożsamy z sytuacją w powiecie, województwie i w kraju. Największy udział kobiet w ogólne bezrobotnych odnotowano w Niepołomicach i wynosił on 58%, jednakże nie jest to na tyle wysoka wartość aby zdiagnozować na obszarze LGD bezrobotne kobiety jako grupę wymagającą szczególnego wsparcia.

Ponad połowę (52,07%) wszystkich bezrobotnych z obszaru LGD stanowią osoby długotrwale bezrobotne (osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy). Jest to cecha charakterystyczna dla Polski, gdzie średni udział osób długotrwale bezrobotnych wynosi około 57%. Może być to spowodowane nie tyle brakiem miejsc pracy, co brakiem chęci podjęcia pracy.

Udział osób młodych wśród osób bezrobotnych jest stosunkowo niewielki. Bezrobotni do 25 roku życia stanowią jedynie 9,6% (przy średniej dla kraju 11,2%), a bezrobotni do 30 roku życia 19,7% (średnia dla Polski 23,56%). Wyższy niż przeciętnie jest natomiast udział osób powyżej 50 roku życia, który wynosi około 31% (26,9% średnia dla kraju).

Problemy społeczne

Generalnie problemy społeczne, w tym problem ubóstwa, występują na obszarze LGD na stosunkowo niewielką skalę i nie stanowią kluczowych wyzwań rozwojowych na najbliższe lata.

Na obszarze LGD wartość wskaźnika „liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców” świadczącego o problemach społecznych, jest niższa niż średnia dla Polski (414) oraz dla województwa małopolskiego (371) i wynosi 286. Widoczny jest również trend spadkowy, charakterystyczny dla całego kraju, na podstawie którego można spodziewać się spadku wartości, co będzie stanowiło przedłużenie trendu trwającego od roku 2015.

Korzystne tendencje dotyczą także wartości wskaźnika „rodziny otrzymujące zasiłki na dzieci na 1000 mieszkańców”. Dla obszaru LGD wartość wskaźnika wynosi 18, przy średniej dla Polski na poziomie 21 i średniej dla województwa w okolicach 24. Wartości wskaźnika w ostatnich latach spadają, co stanowi odwrócenie trendu z lat 2015 – 2018, w którym wzrastały.

Obciążenie przychodni lekarskich na obszarze LGD jest bardzo duże. Na 1 przychodnię przypada 3028 mieszkańców, kiedy średnia wartość dla Polski to około 1733. Wyższa liczba może nie tylko wydłużyć czas oczekiwania na usługi, ale również obniżyć ich jakość. Na tak wysoką wartość wskaźnika dla całego obszaru wpływa głównie wiejska część gminy Wieliczki, dla której liczba osób przypadających na 1 przychodnię wynosi 7514. Jest to niekorzystna wartość, warto jednak pamiętać, iż mieszkańcy wiejskiej części gminy Wieliczka korzystają również z przychodni znajdującej

się w części miejskiej. Zgodnie z oficjalnymi danymi GUS, obłożenie przychodni na terenie LGD w ostatnich latach zmniejsza się, czego głównym powodem jest rozwój przychodni w Niepołomicach, których liczba od roku 2015 zmieniła się z 8 do 17.

Na 10 000 ludności na obszarze LGD przypadają 2 biblioteki publiczne. Oznacza to, iż dostępność do bibliotek publicznych jest taka sama jak średnia dostępność w Polsce, niewiele niższa niż dla województwa małopolskiego i wyższa niż dla powiatu wielickiego. W ostatnich latach dostępność bibliotek utrzymuje się na zbliżonym poziomie lub nieznacznie maleje, co dotyczy zarówno LGD, poszczególnych gmin z tego obszaru jak i całej Polski.

Liczba czytelników na 1000 mieszkańców na obszarze LGD jest zmienna, nie można stwierdzić systematycznego spadku lub wzrostu czytelników, natomiast badanie ogólnej tendencji w Polsce wskazuje raczej na spadek. Na obszarze LGD na 1000 mieszkańców przypada 163 czytelników, co jest wartością przewyższającą średnią dla Polski i zbliżoną do średniej wojewódzkiej i powiatowej. Zdecydowanie wyróżnia się w tym aspekcie gmina Niepołomice, w której liczba czytelników na 1000 mieszkańców wynosi 302 i w porównaniu z rokiem 2015 wzrosła o 40.

Obszar LGD można uznać za raczej bezpieczne miejsce do życia, odnotowuje się tu znacznie mniej przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż średnio w Polsce. Liczba przestępstw w 2020 r. na terenie LGD wyniosła 1611 (z uwzględnieniem części miejskiej gminy Wieliczka). Wartość wskaźnika przestępczości (liczba przestępstw na 1000 mieszkańców wynosi 15,84 i tym samym jest wyraźnie niższa niż średnia dla Polski (21,45) i województwa (20,47). Najczęściej odnotowane przestępstwa to przestępstwa kryminalne i przeciwko mieniu. Dla porównania, w 2015 r. na terenie LGD liczba przestępstw wyniosła 1179 a wskaźnik przestępczości 12,55., a średnie wartości wskaźnika dla Polski wyniosły około 20,8.

Aktywność społeczna (działalność sektora społecznego)

W 2021 r. na terenie LGD działało 257 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Największa ich liczba widoczna jest w gminie Niepołomice (127), natomiast prawie 100 NGO (organizacji pozarządowych) zarejestrowanych jest również w wiejskiej części gminy Wieliczka. W porównaniu z rokiem 2015 liczba NGO wzrosła zarówno sumarycznie na całym obszarze LGD, jak i w każdej gminie, z czego tempo wzrostu dla LGD wynosiło około 23%. Znaczna część NGO zajmuje się działaniami dotyczącymi sportu, turystyki, rekreacji i hobby oraz kulturą, sztuką i tradycją. Widoczne są również licznie działające oddziały OSP na terenie całego LGD.

Istniejące fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne są bardzo zróżnicowane. Na obszarze LGD działają zarówno organizacje i kluby sportowe (np. „Niepołomice Biegają”, „TS Wolni Kłaj”, Ludowy Klub Sportowy "STRAŻAK" Kokotów”), historyczno-kulturalne (np. Niepołomickie Bractwo Rycerskie, „Stowarzyszenie Miłośników Historii Wojskowości Pola Chwały”, „Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Regiony”, Regionalne Koło Historyczne „Zadora”, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej), koła gospodyń wiejskich i miejskich (np. „KGW Sarenki”, „KGW Kokotów”, „KGW w Podłężu”), organizacje pomagające osobom o specjalnych potrzebach (np. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Dziecięce Marzenia”, Stowarzyszenie Na Rzecz Niepełnosprawnych Ze Szczególnym Uwzględnieniem Dzieci i Młodzieży "Życzliwa Dłoń"), stowarzyszenia wspierające rozwój lokalny (np. Stowarzyszenie Przyjaciół Kokotowa, Fundacja "Lepsze Niepołomice", Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kłaj), stowarzyszenia ekologiczne (np. Stowarzyszenie Zielony Puszczyk, Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Środowiska Naturalnego "Las Małopolska") i wiele innych.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 000 mieszkańców, wynosi 33. Jest to wynik poniżej średniej krajowej (41), wojewódzkiej (41) oraz powiatowej (35). Jedynie Niepołomice charakteryzują się wysoką aktywnością społeczną mieszkańców i osiągają wynik ponadprzeciętny w skali kraju (42). W ostatnich latach stopniowo wzrasta aktywność społeczna mieszkańców, jednakże tempo wzrostu jest niższe niż średnia w Polsce. Warto jednak pamiętać, iż część wiejska gminy Wieliczka stanowi także obszar działań organizacji zarejestrowanych w mieście Wieliczka. Po uwzględnieniu podmiotów z części miejskiej, liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społeczne na 10 000 mieszkańców na terenie LGD wynosi 36, co jest już wartością wyższą niż średnia dla powiatu, jednak w dalszym ciągu znacznie niższą niż średnia dla Polski.

Mieszkańcy obszaru LGD w ostatnich latach wykazali się ponadprzeciętną frekwencją wyborczą, zarówno w odniesieniu do wyborów prezydenckich w 2020 r. jak i do wyborów parlamentarnych w 2019 r. W 2019 r. średnia frekwencja gmin wchodzących w skład LGD wyniosła 64,97% przy średniej frekwencji dla Polski na poziomie 61,74%. Rok później w wyborach prezydenckich, średnia frekwencja na terenie LGD wyniosła 69,85% i również była znacznie wyższa niż średnia krajowa (64,51%). W obu przypadkach największą frekwencję odnotowano w Niepołomicach, kolejno 66,82% i 71,2%.

W ostatnich latach maleje aktywność mieszkańców pod względem liczby zgłaszanych projektów do budżetu obywatelskiego. W gminie Niepołomice, w 2015 r. liczba zgłoszonych projektów wyniosła 136, a w 2021 r. już 88. Spadek odnotowano również w gminie Wieliczka, w której w 2019 r. zgłoszone zostały 53 projekty, a w roku 2022 zaledwie 40 (w tym 2 oceniono negatywnie).

Opis dziedzictwa kulturowego i zabytków

Na terenie LGD znajdują się 24 obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków, z czego 2 w gminie Kłaj, 14 w gminie Niepołomice i 8 w części wiejskiej gminy Wieliczka. Dodatkowo, do gminnej ewidencji zabytków wpisano również 426 obiektów z terenu LGD (Niepołomice – 238, Kłaj – 129, Wieliczka - 59).

Wśród obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków możemy wyróżnić oraz Zamek Królewski, ratusz i dom „Na Kazimierzu” w Niepołomicach, cmentarze wojenne (Niepołomice, Podłęże, Suchoraba, Wola Batorska), kościoły parafialne (Niepołomice, Gorzków, Grabie, Podstolice), dworki i zespoły dworskie (Grodkowice, Wola Batorska, Raciborsko, Siercza, Śledziejowice), kapliczki i kaplice (Targowisko, Niepołomice) oraz zespół klasztorny Benedyktynek (Staniątki), młyn wodny (Podłęże).

Na terenie miasta Wieliczka istnieje dodatkowo 49 zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków i 163 obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Jako najistotniejsze z nich warto wyróżnić Kopalnie soli Wieliczka i Zamek Żupny wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, Pałac Przychockich, Pałac Konopków, Klasztor Franciszkanów, Szyb Regis i Szyb Daniłowicza, układ urbanistyczny historycznego miasta i inne domy, kościoły i budynki użyteczności publicznej.

Ważną rolę w propagowaniu dziedzictwa kulturowego odgrywają KGW, podtrzymujące tradycje obszaru związane z kulinariami, śpiewem, tańcem, rękodziełem i codziennymi zwyczajami. Na obszarze LGD działa ich blisko 30, są to takie koła jak: KGW Gruszki, KGW „Sarenki” w Szarowie, KGW Niepołomice-Podgrabie, Niepołomickie Koło Gospodyń Miejskich, KGW Ochmanów, KGW Podłęże, KGW Słomiróg, KGW Wola Batorska, KGW Wola Zabierzowska, KGW Zagórze, KGW Zakrzów, KGW Brzegi, KGW Byszyce, KGW Chorągwica, KGW Czarnochowice, KGW Gorzków, KGW Grabie, KGW Iskry Mietniowa, KGW Jankówka, KGW Janowice, KGW Kokotów, KGW Koźmice Wielkie, KGW Lednica Górna, KGW Mała Wieś, KGW Pawlikowice, KGW Podstolice, KGW Sułków, KGW Sygnezów, KGW Węgrzce Wielkie i Osiedlowe Koło Kościuszki.

Władze gmin we współpracy ze stowarzyszeniami organizują cykliczne imprezy propagujące historię obszaru i lokalne tradycje, są to między innymi Pola Chwały czyli impreza o charakterze historyczno-militarnym, Dni Św. Kingi czyli święto miasta Wieliczka, na którym występują lokalne zespoły muzyczne i folklorystyczne i, któremu towarzyszą inne pomniejsze wydarzenia kulturalne, Dzień Ziemiaka w gminie Kłaj, na którym odbywają się kiermasze regionalnych potraw z ziemniaka, a także Przegląd Potraw Regionalnych organizowany w Wieliczce, na którym odbywa się przegląd potraw, rękodzieła i tradycji z całego regionu.

Potencjał turystyczny

Baza noclegowa na terenie obszaru jest bardzo zróżnicowana. Znajdują się tu hotele o różnych standardach, hostele, obiekty spa, obiekty agroturystyczne, pensjonaty, apartamenty, motele, domki letniskowe i inne. Łącznie na obszarze LGD znajduje się ponad 70 obiektów noclegowych o różnej pojemności.

Analizując liczbę noclegów udzielonych turystom zagranicznym w ostatnich latach na terenie LGD i w mieście Wieliczka, można zauważyć dużą zmienność w czasie. W 2015 r. liczba udzielonych noclegów wynosiła 7538 i

wzrastała w następnych latach do 9 536 w 2017 r. i 7088 w 2018 r. W następnych latach odnotowano drastyczny spadek do poziomu 1577 w 2021 r., co wynika z ograniczeń powiązanych z pandemią COVID19. Miasto Wieliczka w badanym okresie czasu udzieliło wielokrotnie więcej noclegów turystom zagranicznym niż cały obszar LGD (23 526 w 2015 r., 33 689 w 2018 r. i 7 529 w 2021 r.).

Za jedno z najatrakcyjniejszych miejsc pod względem turystycznym na obszarze LGD należy niewątpliwie uznać Puszcę Niepołomiczką czyli kompleks leśny o powierzchni około 11 ha, wykorzystywany do celów rekreacyjnych zarówno przez turystów jak i mieszkańców. Kolejnym istotnym punktem jest Zamek Królewski w Niepołomicach czyli dawna królewska rezydencja nazywana „drugim Wawelem”. Nowym punktem na mapie atrakcji są Niepołomiczkie Błonia, czyli rekreacyjny teren spacerowy o powierzchni około 6 hektarów. Istotne są również kąpieliska, z których mogą korzystać turyści i mieszkańcy, takie jak Ośrodek Rekreacyjny Dolina Raby Kłaj i Przystań Brzegi. Znajdująca się poza obszarem LGD, Kopalnia Soli w Wieliczce jest najistotniejszym obiektem w całym w powiecie i znacząco wpływa na ruch turystyczny na obszarze pozostałych gmin, przyciągając zarówno turystów zagranicznych jak i krajowych. W 2021 r. kopalnia przyciągnęła 693,6 tys. osób, a w okresie przed pandemią 1836 tys. gości.

Na terenie LGD istnieją takie szlaki pieszo-rowerowe jak: Rowerowy Pierścień Solny Salina Cracoviensis, Szlak Bursztynowy Greenways, szlak "Żółty" turystyki pieszej i rowerowej Wieliczka-Dobczyce, szlak rowerowy po Pogórzu Wielickim, zielony szlak w gminie Wieliczka, ro trasa do jazdy konnej Szarów – Staniątki, trasa rowerowa Kłaj - Niepołomice – Bochnia, ścieżka edukacyjna Niepołomice – Kozie Górki, szlak Lanckorońskich i Żeleńskich, szlak zielony Niepołomice – Stanisławice, szlak niebieski Niepołomice – Staniątki, szlak czerwony Sitowiec – Kłaj i szlak czarny Sitowiec – Szarów.

Istnienie zasobu jakim jest Puszcza Niepołomska stwarza możliwości do rozwoju na terenie LGD turystyki aktywnej i rekreacji, bazującej na ciągach pieszych i rowerowych wkomponowanych w atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo środowisko. Innym obszarem rozwoju turystyki jest turystyka historyczno-kulturalna wykorzystująca lokalne zasoby takie jak zabytki, cykliczne wydarzenia kulturalne, koła i stowarzyszenia, których działalność dotyczy tradycji, lokalnych produktów i historii obszaru.

Produkty lokalne i regionalne

Na terenie LGD istnieją lokalne i tradycyjne produkty spożywcze o uznanej jakości, które wykorzystywane są głównie jako dodatkowa atrakcja podczas wydarzeń kulturalnych, jednakże sprzedawane są również przez lokalnych przedsiębiorców.

Na terenie LGD istnieją produkty wpisane na listę produktów tradycyjnych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi: sól wielicka oraz wędliny/mięsa, np. boczek gotowany z Podstolic, kiełbasa wiejska z Podstolic.

Produkty lokalne są promowane i sprzedawane głównie podczas kiermaszów będących częścią większych wydarzeń lokalnych jak np. Dni Św. Kingi, Dzień Ziemiaka, Przegląd Potraw Regionalnych, Dni Gminy i Dni Natury i inne.

Na obszarze LGD produkowane są 3 produkty, które zostały wyróżnione certyfikatem „Jakość Tradycja” przyznawanym przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego: Boczek gotowany z Podstolic, Szynka Podstolego i Kiełbasa wiejska z Podstolic. Dodatkowo, certyfikat przyznano także Kiełbasie Piaszczańskiej, która jest produkowana w Podstolicach, natomiast tradycyjnie pochodzi z Piasków Wielkich (obecnie część Krakowa).

Charakterystyka obszarów wiejskich i rolnictwa

Na terenie LGD dominują małe, rozdrobnione gospodarstwa, które wykorzystują produkcję rolną zarówno na sprzedaż jak i na własny użytek. Rolnictwo nie ma większego udziału w gospodarce obszaru LGD.

Na obszarze LGD znajduje się 1624 gospodarstw rolnych, z czego 249 w gminie Kłaj, 632 w gminie Wieliczka i 743 w gminie Niepołomice. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie LGD wynosi 5,75 ha. Największa średnia wielkość gospodarstwa widoczna jest w gminie Kłaj gdzie wynosi ona 7,06, a najmniejsza w gminie

Wieliczka, w której jest to średnio 4,19. W porównaniu do średniej wartości w Polsce (12,65 ha), są to stosunkowo małe gospodarstwa, przy czym rozdrobnienie rolnictwa jest cechą charakterystyczną całego regionu.

W strukturze gospodarstw wg. wielkości dominują gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, stanowią one około 83% wszystkich gospodarstw rolnych. Najmniejszy udział w ogóle gospodarstw mają gospodarstwa z przedziałów 10-15 ha (2%) i 0-1 ha (3,8%). Największe gospodarstwa (ponad 15 ha) stanowią jedynie 4,3% i w zdecydowanej większości znajdują się w Niepołomicach (64%). Struktura gospodarstw na terenie LGD, w powiecie i w województwie jest do siebie bardzo zbliżona.

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych na terenie LGD posiada dochody z działalności rolniczej (1618). Jest to ponad dwukrotna przewaga nad kolejnym typem dochodów w zestawieniu czyli dochodu z pracy najemnej (739), a także dochodem z renty i emerytury (704).

Produkcja rolnicza pochodząca z gospodarstw rolnych przeznaczona jest zarówno na sprzedaż, jak i na użytek własny gospodarzy: gospodarstwa wykorzystujące produkty na własny użytek stanowią 51%. Udział gospodarstw, które sprzedają końcową produkcję rolniczą (49%) jest zatem niższy niż średnio dla powiatu (55%), województwa (57%) czy kraju (82%). Na obszarze LGD jedynie w gminie Kłaj przeznacza się większą część produkcji na sprzedaż (65%).

Pod względem powierzchni upraw zdecydowanie dominują zboża, które stanowią około 82% całej powierzchni upraw. Następnym w zestawieniu jest rzepak i rzepik, których udział to 8%. Inne typy upraw, jak np. warzywa gruntowe i ziemniaki mają marginalne znaczenie (w powierzchni).

Na terenie LGD w 2020 r. w gospodarstwach rolnych pracowało 3223 osób, z czego 55% stanowili mężczyźni.

Infrastruktura techniczna, w tym opis struktury przestrzennej oraz kwestii środowiskowych

Infrastruktura techniczna jest elementem całkowicie związanym z rozwojem przestrzenno-funkcjonalnym miejscowości. Rozwój przestrzenny na terenie LGD jest dynamiczny na co wpływają głównie dwie siły: bliskość ośrodka metropolitalnego jakim jest Kraków i lokalizacja przy znaczących ciągach komunikacyjnych jak autostrada A4, DK75 i DK94. Bliskość Krakowa wpływa na postępującą suburbanizację i rozlewanie się miast na teren LGD, czego wynikiem jest ciągły wzrost liczby mieszkańców i tym samym zabudowy mieszkaniowej i towarzyszącej.

Struktura przestrzenna gminy Kłaj została ukształtowana przez warunki środowiskowe. Część północną pokrywa Puszcza Niepołomska i słabe gleby rolne, w związku z czym nie wykształciło się tu osadnictwo. Środkowa część gminy jest najbardziej zurbanizowana. Znajdują się w niej zarówno zabudowania usługowe jak i mieszkaniowe i produkcyjne, a także większość infrastruktury społecznej. Część południowa charakteryzuje się dobrymi warunkami glebowo-klimatycznymi, a także istnieniem korytarza ekologicznego, w związku z czym dominują tu tereny rolne. Wyjątek stanowią jednak tereny wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, znajdujące się w południowej części, które zostały zainwestowane ze względu na swój potencjał gospodarczy.

Na terenie gminy Niepołomice można wyróżnić kilka charakterystycznych stref. Najbardziej zurbanizowana jest część centralna gminy (miasto Niepołomice), w której zabudowa mieszkaniowa uzupełniana jest przez zabudowę usługową. Na zachód od centrum znajduje się Niepołomska Strefa Inwestycyjna, w której skoncentrowana jest funkcja przemysłowa. Na południowy wschód i wschód od centrum znajduje się Puszcza Niepołomska, czyli kompleks leśny wykluczający możliwości zabudowy terenu. Największa część terenów rolnych występuje na północny wschód od centrum, a ich udział wzrasta wraz ze wzrostem odległości od Krakowa. Stosunkowo duży udział zabudowy mieszkaniowej znajduje się również w południowej części pomiędzy autostradą a linią kolejową. Na południe od autostrady zmniejsza się udział powierzchni zabudowy mieszkaniowej, kosztem terenów rolnych.

Najbardziej zurbanizowany obszar wiejskiej części gminy Wieliczka to obszar otaczający miasto Wieliczka, głównie od strony północnej. Dominuje tu głównie zabudowa mieszkaniowa z uzupełnieniem zabudowy usługowej. W północnej części, wzdłuż autostrady mocno rozwinięta jest funkcja produkcyjno-usługowa i miejscami magazynowa, są to obszary w Kokotowie, Węgrzicach Wielkich i Brzegach. W południowej części gminy dominuje natomiast

rozproszona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszana z niewielkimi kompleksami leśnymi. Wiejska część gminy otacza miasto Wieliczka, które charakteryzuje się wysokim poziomem urbanizacji i koncentracją zabudowy wielorodzinnej mieszkaniowej, usługowej i turystycznej.

W 2021 r. na terenie LGD oddano do użytku 888 mieszkań, z czego najwięcej w części wiejskiej gminy Wieliczka (439), a najmniej w gminie Kłaj (58). W gminie Niepołomice oddano do użytku 391 mieszkań. Z roku na rok liczba oddawanych mieszkań wzrasta i w porównaniu z rokiem 2015, w 2021 r. oddano do użytkowania o 122,6% więcej mieszkań. Największe tempo wzrostu odnotowano w Niepołomicach i wyniosło ono około 154%. Wzrost oddawanych do użytku mieszkań to tendencja, która dotyczy również powiatu, województwa i całej Polski. Tempo wzrostu na obszarze LGD jest jednak wyższe niż dla Polski (59%), województwa małopolskiego (50%) i niewiele wyższe niż dla powiatu wielickiego (121%).

Odsetek mieszkańców korzystających z sieci infrastruktury technicznej na terenie LGD należy ocenić w odniesieniu do sieci wodociągowych i gazowych jako bardzo dobry, a w odniesieniu do sieci kanalizacyjnych jako zły lub średni. Z sieci wodociągowej ma korzystać prawie 92% mieszkańców LGD (przy średniej dla Polski wynoszącej 92,2%, dla województwa – 81,9%, a dla powiatu – 90,8%). W odniesieniu do sieci gazowych, odsetek mieszkańców korzystających z sieci kształtuje się na poziomie 93,6%, obszar LGD zdecydowanie przewyższa wartości średnie (54,2% dla Polski, 64,8% dla województwa małopolskiego i 88,4% dla powiatu wielickiego). Mniej korzystnie kształtują się wartości w przypadku sieci kanalizacyjnych, które dla obszaru LGD wynoszą 52% (a w części wiejskiej gminy Wieliczka nawet 31,8%), przy średnich wartościach dla powiatu, województwa i kraju kolejno na poziomie 50,1%, 64,6% i 71,5%. W porównaniu z 2015 r. odnotowano nieznaczny wzrost odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej i gazowej (0,5 p.p. i 3,6 p.p.) i zauważalny wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej (6,4 p.p.), zwłaszcza w części wiejskiej gminy Wieliczka (12 p.p.).

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi jedynie 49%. Jest to lepszy wynik niż w 2015 r., w którym wartość była na poziomie 46%. Istnieje duże zróżnicowanie pomiędzy gminami z obszaru LGD. Na terenie gminy Niepołomice odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi 95% (88% w 2015 r.), a na terenie gminy Kłaj 70% (54% w 2016 r.). Średni wynik dla obszaru LGD zaniża wartość wskaźnika dla wiejskiej części gminy Wieliczka, która wynosi zaledwie 6% (11% w 2015 r.).

W ostatnich latach na terenie LGD systematycznie zwiększa się liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. W 2015 r. liczba odbiorców wynosiła 12 186, a po 2021 r. już 16 342, co oznacza wzrost na poziomie około 34%. Dla porównania, wzrost dla Polski wyniósł niecałe 40%, dla województwa około 25%, a dla powiatu 33%.

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w przeliczeniu na 100 km² wzrasta. W porównaniu do 2015 r. odnotowano wzrosty na poziomie 9,1% dla sieci wodociągowej, 23,9% dla sieci kanalizacyjnej i 11,8% dla sieci gazowej.

Od roku 2017, zgodnie z raportami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego pt. „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego”, na obszarze LGD z uwzględnieniem miasta Wieliczki wymieniono łącznie 2424 kotłów grzewczych (największą aktywność przypadła na 2021 r. – 723 wymienione piece). Gminą, na terenie dokonano najwięcej wymian jest Wieliczka (1439), przy 727 wymianach w gminie Niepołomice i 258 w gminie Kłaj.

Na terenie LGD działają punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych: PSZOK w Wielicze, PSZOK w Podłężu, PSZOK w Woli Batorskiej i PSZOK w Targowisku. Tylko w gminie Niepołomice działa więcej niż 1 PSZOK, co widoczne jest również w statystykach dotyczących odebranych odpadów w ciągu roku. Na terenie całego LGD zebrano selektywnie w 2021 r. łącznie 12 507 ton odpadów, z czego najwięcej w Niepołomicach (7380 ton) i znacznie mniej w Wielicze (3082 ton) i w gminie Kłaj (2045 ton). W przeliczeniu na jednego mieszkańca na obszarze LGD, w 2021 r. zebrano selektywnie średnio 159 kg odpadów. Z roku na rok selektywnie zbieranych jest coraz więcej odpadów, zarówno sumarycznie na obszarze LGD, jak i w każdej gminie z osobna. W przypadku gospodarstw domowych udział odpadów zebranych selektywnie w 2021 r. na terenie LGD wyniósł 27,6%.

5. Cele i wskaźniki

Opis i specyfikacja celów i przedsięwzięć

Formułowanie celów oraz przedsięwzięć przebiegało w sposób partycypacyjny. Zagadnienie głównej aspiracji rozwojowej, obszarów działalności oraz potrzebnych inicjatyw stanowiły główny temat rozmów podczas I tury gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych. Kwestie związane z kierunkami rozwojowymi oraz zakresami projektów zostały poruszone w badaniach ankietowych (PAPI i CAWI) oraz za pomocą kart projektów. Przy konstruowaniu celów ogólnych oraz szczegółowych wykorzystano także wnioski z raportu ewaluacyjnego oraz badania ankietowego z instytucjami z terenu LGD.

Poniżej znajduje się główna aspiracja rozwojowa, która w sposób całościowy ujmuje priorytety, jakie stawia przed sobą LGD na okres realizacji Strategii:

Celem nadrzędnym Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego jest budowa więzi lokalnych, poczucia wspólnoty i sąsiedztwa, w szczególności na obszarach wiejskich.

Ważnym elementem rozwoju jest wspieranie i promowanie lokalnych tradycji, kultury i folkloru poprzez wzmacnianie działania lokalnych organizacji, grup mieszkańców, indywidualnych twórców, ale także animacja życia lokalnego w obszarze oferty czasu wolnego. LGD koncentruje działania również na przedsięwzięciach rozwijających infrastrukturę sąsiedzką – m.in. kreowanie zaaranżowanych przestrzeni publicznych, enklaw zieleni, urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz infrastruktury, która w naturalny sposób łączy sąsiadów – sieci ścieżek rowerowych i szlaków spacerowych. Dla LGD Powiatu Wielickiego każdy mieszkaniec jest ważny, dlatego ze swymi działaniami LGD dociera do każdego zakątka trzech gmin. W najbliższych latach szczególna uwaga zostanie poświęcona młodzieży oraz seniorom, aby efektywnie włączyć ich w życie kulturalne, sportowo-rekreacyjne i obywatelskie.

W odpowiedzi na zmiany w ekosystemie przyrodniczym oraz zmiany klimatu, LGD będzie aktywnie wspierać działania zakładające wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz tworzenie rozwiązań proekologicznych.

Na Strategię składają się 3 cele ogólne, a w ich ramach 5 celów szczegółowych. Część z nich nawiązuje bądź stanowi kontynuację działań realizowanych w poprzednim okresie programowania.

Cel ogólny 1. Rozwój atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów

Wynika z potrzeb i postulatów mieszkańców zakomunikowanych podczas badań ankietowych i spotkań informacyjno-konsultacyjnych, a także opinii i pomysłów instytucji zgłaszanych poprzez ankietę oraz karty projektu. Należy skoncentrować się na dalszym poszerzaniu i dywersyfikacji istniejącej oferty spędzania czasu wolnego, dostosowując ją do potrzeb i oczekiwań różnych grup wiekowych. Kluczowe znaczenie ma tu rozbudowa infrastruktury służącej rekreacji i integracji mieszkańców, w tym tworzenie zaaranżowanych przestrzeni o charakterze sąsiedzkim czy doposażanie miejscowości w obiekty/infrastrukturę sportową typu boiska, siłownie plenerowe. Szczególnie istotne jest zwiększenie dostępności do oferty edukacyjno-kulturalnej zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży oraz seniorów z obszarów wiejskich – grup wskazywanych podczas konsultacji jako wymagających szczególnego wsparcia. W tym kontekście istotne jest podnoszenie jakości już istniejącej infrastruktury kulturalnej np. domów kultury, świetlic, i ich najbliższego otoczenia – odpowiednie warunki przekładają się na urozmaicenie oferty zajęciowej i wydarzeniowej. Oferta kulturalna powinna bazować na lokalnych tradycjach i odwoływać się do zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, by umacniać identyfikację mieszkańców z regionem.

Cel ogólny 2. Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD

Opiera się na potencjale mieszkańców obszaru – stosunkowo wysokiej aktywności społecznej (duża liczba aktywnie działających na obszarze LGD organizacji pozarządowych, klubów sportowych, zespołów artystycznych), a także wnioskach płynących z raportu ewaluacyjnego oraz badań ankietowych instytucji, które dotyczyły m.in. położenia

większego nacisku na działania kształtujące postawy obywatelskie w społeczności lokalnej. Jednym z filarów pozostaje ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin wchodzących w skład LGD, gdyż we wspólnej trosce o otoczenie przejawiają się postawy zaangażowania i odpowiedzialności. Obejmuje to zarówno przedsięwzięcia związane z eksponowaniem walorów przestrzeni, jak i renowacją obiektów zabytkowych / obiektów ważnych dla społeczności. Kolejny aspekt stanowi wsparcie dla aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców, w szczególności tych przyczyniających się do animacji kulturalno-społecznej oraz sieciowania/łączenia podmiotów i społeczności z terenu LGD. W działaniach wspierających samoorganizowanie się społeczności lokalnych i kreowanie lokalnych liderów zwraca się uwagę zwłaszcza na nieformalne grupy mieszkańców, NGO, grupy sąsiedzkie z obszarów wiejskich LGD.

Cel ogólny 3. Wsparcie w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD

Stanowi odpowiedź na oczekiwania wyrażane przez uczestników badań ankietowych, a także wnioski z raportu ewaluacyjnego, podkreślające zapotrzebowanie na kontynuowanie przedsięwzięć w obszarze przedsiębiorczości (tego typu przedsięwzięcia cieszyły się w poprzednim okresie programowania największym zainteresowaniem społeczności lokalnej). Nawiązuje również do trendów i słabości charakterystycznych dla lokalnej gospodarki i rynku pracy, przejawiających się z jednej strony niższym niż w powiecie wskaźniku przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) oraz stosunkowo niskim zadowoleniem badanych mieszkańców obszaru LGD z sytuacji na lokalnej rynku pracy, z drugiej – utrzymującą się tendencją wzrostu przedsiębiorczości wśród mieszkańców – zakładania własnych firm. W ramach tworzenia nowych miejsc pracy kontynuowane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na zakładanie działalności gospodarczej, rozwój funkcjonujących przedsiębiorstw oraz promocję ekonomii społeczną.

Zestawienie celów szczegółowych oraz przedsięwzięć

Cel ogólny 1. Rozwój atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów

Cel szczegółowy 1.1. Rozbudowa infrastruktury służącej rekreacji i integracji mieszkańców

Przedsięwzięcia:

1.1.1 Kreowanie przestrzeni sąsiedzkich do integracji i wypoczynku poprzez tworzenie nowej infrastruktury lub modernizację istniejącej (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska, ścieżki, infrastruktura kultury: domy i ośrodki kultury, świetlice; zielone tereny urządzone, skwery, place)

Cel szczegółowy 1.2 Podniesienie dostępności do oferty czasu wolnego uwzględniającej potrzeby i oczekiwania różnych grup wiekowych (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, seniorów)

Przedsięwzięcia:

1.2.1 Wsparcie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach

Cel ogólny 2. Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD

Cel szczegółowy 2.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin wchodzących w skład LGD Powiatu Wielickiego

Przedsięwzięcia:

2.1.1 Podnoszenie estetyki przestrzeni ze szczególnym uwzględnieniem walorów przyrodniczych, krajobrazowych, obiektów zabytkowych oraz obiektów i miejsc ważnych lokalnie dla mieszkańców

Cel szczegółowy 2.2 Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich

Przedsięwzięcia:

2.2.1 Wspieranie partnerskiego samoorganizowania się społeczności lokalnych oraz kreowanie lokalnych liderów na obszarach wiejskich LGD

Cel ogólny 3. Wsparcie w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD

Cel szczegółowy 3.1 Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy

Przedsięwzięcia:

3.1.1 Dotacje na zakładanie działalności gospodarczej

3.1.2 Programy wsparcia na rozwój istniejących firm

6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Rozwiązania formalno-instytucjonalne przyjęte dla realizacji LSR LGD Powiatu Wielickiego będą zgodne z właściwymi aktami prawa wspólnotowego i krajowego.

Podstawowy podział zadań pomiędzy organami LGD Powiatu Wielickiego, tj. Radą LGD oraz Zarządem LGD został przedstawiony w Statucie LGD. Na potrzeby wyboru i oceny operacji, w trakcie dalszych prac nad LSR uszczegółowią dokumenty i procedury, które opisują sposób postępowania z uwzględnieniem różnicowań wynikających z różnych przewidywanych do realizacji w ramach LSR trybów operacji:

- operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD;
- projekty grantowe;
- operacje własne LGD.

Na potrzeby realizacji zamierzeń LSR wyszczególnione zostaną lokalne kryteria wyboru, które będą służyły osiągnięciu celów zapisanych w LSR, a mierzonych odpowiednimi wskaźnikami.

Ustalone kryteria będą obiektywne, przejrzyste, niedyskryminujące i mierzalne. Co ważne, adekwatne do wniosków płynących z diagnozy obszaru LGD to znaczy preferować projekty, które w sposób bezpośredni odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy zauważalne na obszarze LGD, dotyczące grup defaworyzowanych. Kryteria będą preferować także projekty innowacyjne, wzmacniające zintegrowanie operacji, podmiotów i sektorów przy jednoczesnym bazowaniu na lokalnych potencjałach, tak aby zapewnić większy stopień oddziaływania efektów projektu i LSR na cały obszar LGD Powiatu Wielickiego. W szczególny sposób będą premiowane projekty odpowiadające na zagadnienia związane z: innowacyjnością, cyfryzacją, środowiskiem i klimatem, zmianami demograficznymi oraz partnerstwem w realizacji LSR. Ponadto LGD będzie premiować wybór operacji, które zakładają większy udział środków własnych niż minimalna wysokość wkładu własnego wynikającego z przepisów dotyczących PROW na lata 2014-2020 oraz operacje realizujące w wyższym stopniu zapisane cele LSR.